

โครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

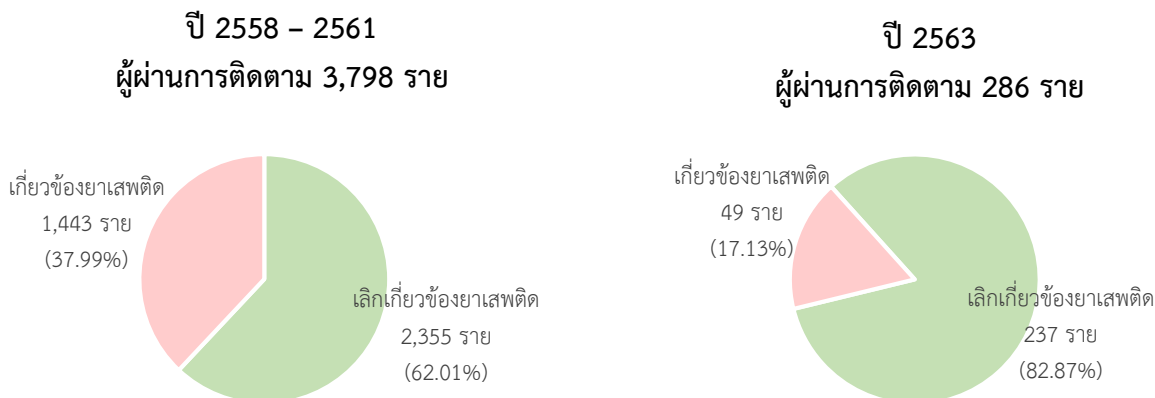
กรมคุมประพฤติ

บทสรุปผู้บริหาร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และการลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ รวมทั้งกำหนดแนวทางการดำเนินการลดจำนวนผู้กระทำผิดที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และส่งเสริมการคืนคนดีสู่สังคม เพื่อลดการกลับมากระทำผิดซ้ำของกลุ่มคนเหล่านั้น

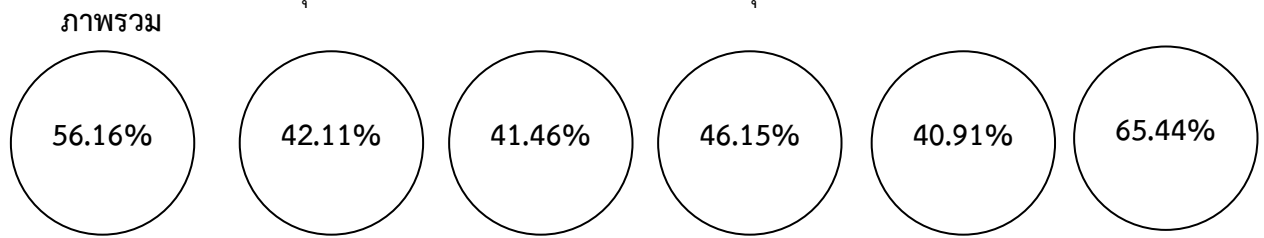
กรมคุมประพฤติ ในฐานะหน่วยงานหลัก ในการคุมประพฤติผู้กระทำผิด จึงรับนโยบายดังกล่าวมา ดำเนินงาน โดยมุ่งเน้นการลดจำนวนผู้กระทำผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่าย จัดให้มีการแก้ไขปัญหายาเสพติดระบบสมัครใจในรูปแบบค่าย “ศูนย์ขวัญแผ่นดิน” ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหายาเสพติด ภายใต้การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในรูปแบบค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในจังหวัดนครสวรรค์ พิษณุโลก สุโขทัย ตาก และพิจิตร

จากผลการดำเนินงานค่าย “ศูนย์ขวัญแผ่นดิน” มีผู้กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและเข้าค่ายฯ ดังกล่าว จำนวน 671 คน เป็นเพศชายจำนวน 620 คน ร้อยละ 92.40 เพศหญิง จำนวน 51 ราย ร้อยละ 7.60 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18 – 36 ปี ร้อยละ 62.46% ระดับการศึกษาสูงสุด คือ ประถมศึกษา ร้อยละ 39.85 และพบว่ากว่ากึ่งหนึ่งมีอาชีพรับจ้างทั่วไป สำหรับเหตุผลที่เข้าร่วมค่ายศูนย์ขวัญฯ พบว่าจะสมัครใจเข้าร่วมเอง ถึงร้อยละ 42.62 รองลงมาเป็นผู้ถูกคุมความประพฤติที่สำนักงานคุมประพฤติให้เข้าร่วมกิจกรรมในค่ายฯ คิดเป็นร้อยละ 31.30 เป็นต้น เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ และได้มีการติดตามผู้ผ่านการเข้าค่ายฯ เบื้องต้น พบว่ามีการกลับมากระทำผิดซ้ำ/เกี่ยวข้องกับยาเสพติดคิดเป็นร้อยละ 17.13 และเมื่อเทียบกับช่วงที่ผ่านมาในปี 2558-2561 ที่ได้มีการดำเนินงานค่าย “ศูนย์ขวัญแผ่นดิน” ที่มีร้อยละการกลับมากระทำผิดซ้ำ/เกี่ยวข้องกับยาเสพติด คือร้อยละ 37.99 พบว่ามีสัดส่วนที่ลดลง

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานค่าย “ศูนย์ขวัญแผ่นดิน” มีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ในการลดการกลับมากระทำผิดซ้ำได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามเพื่อให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เต็มรูปแบบหรือครบกระบวนการ ด้วยการช่วยเหลือพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งวิธีการช่วยเหลืออีกวิธีคือการช่วยเหลือเรื่องการศึกษา/ฝึกอาชีพ/มีงานทำ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการให้ช่วยเหลือของผู้ที่ผ่านค่าย “ศูนย์ขวัญแผ่นดิน” ที่อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุน/ช่วยเหลือด้านนี้ในสัดส่วนที่สูงกว่าด้านอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 56.16

ด้านอาชีพ/ฝึกอาชีพ

ผลการติดตามโดยรวมของผู้ที่ผ่านค่าย “ศูนย์ขวัญแผ่นดิน” พบว่า

1. ด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจดีขึ้น น้ำหนักเพิ่มขึ้น แข็งแรงขึ้น ไม่ทรุดโทรมเหมือนก่อนที่จะเข้าค่ายฯ ส่วนหนึ่งมาจากการหยุด/ห่างการใช้ยาเสพติดในช่วงที่อยู่ในค่ายฯ
2. ด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น เช่น พูดจาสุภาพไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว มีเหตุผล อารมณ์เย็น มีความรับผิดชอบช่วยเหลืองานบ้านงานเรือน นอกจากนี้คนในครอบครัวที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในค่ายฯ ก็มีความเข้าใจลูกหลานที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากขึ้น
3. ด้านความสัมพันธ์ในชุมชนดีขึ้น ชุมชนมีความไว้วางใจ/เชื่อใจผู้ที่ผ่านค่ายฯมากขึ้น เห็นได้จากคนในชุมชนเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครและเข้าร่วมจิตอาสาต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้กลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดีต่อไป เช่น เยอาชนอาสา ชูรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน อาสาสมัครทหารพราน เป็นต้น
4. ในส่วนของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ก็พร้อมจะบูรณาการให้พื้นที่ที่รับผิดชอบ/อยู่อาศัย/ดำรงชีวิต มีความสงบสุข ปลอดภัยจากอาชญากรรมและยาเสพติดอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานของค่าย “ศูนย์ขวัญแผ่นดิน” สามารถลดการเสพยาเสพติด/การแพร่ระบาดของยาเสพติด และการกลับมาก่อเหตุซ้ำได้ในระดับหนึ่ง เมื่อผู้ที่ผ่านค่ายฯกลับไปอยู่ในชุมชน/สังคม และชุมชน/สังคม เชื่อมมั่น และยอมรับพร้อมทั้งให้โอกาส จะทำให้กลุ่มคนเหล่านั้นพร้อมที่กลับเป็นคนดีของสังคมต่อไปได้ ดังนั้น

1. ควรจะมีการขยายการดำเนินงานของค่าย “ศูนย์ขวัญแผ่นดิน” ให้ครอบคลุมทุกภาค/ทุกจังหวัด และควรดำเนินการต่อเนื่อง เพื่อให้การแก้ไขปัญหาด้านยาเสพติดมีประสิทธิภาพเห็นผลเป็นรูปธรรม
2. ควรมีการบูรณาการของทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และในระดับพื้นที่อย่างจริงจัง
3. ควรจะมีการสนับสนุน/ช่วยเหลือหรือมาตรการต่าง ๆ รองรับผู้ที่ผ่านค่าย “ศูนย์ขวัญแผ่นดิน” ให้สามารถอยู่ในชุมชน/สังคมอย่างปกติสุข ซึ่งส่งผลให้สังคมปลอดภัยจากอาชญากรรมได้ เช่น มีการอบรม/ฝึกอาชีพ มีหน่วยงาน/สถานประกอบการต่าง ๆ พร้อมรับเข้าทำงาน มีการสงเคราะห์ในด้านต่าง ๆ เช่นทุนประกอบอาชีพ การให้การศึกษา หรือการให้กลุ่มคนเหล่านั้นได้มามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือชุมชน/สังคม ในรูปแบบอาสาสมัคร เป็นต้น

โครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหายาเสพติด ในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

ความเป็นมา

ปัญหายาเสพติดกับสังคมไทยมีมาช้านาน ซึ่งที่ผ่านมารัฐบาลพยายามหาแนวทางแก้ไขมาโดยตลอด ทว่าปัญหายาเสพติดกลับยิ่งขยายวงกว้างมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย ทั้งด้านสาธารณสุข ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมจึงได้กำหนดนโยบายสำคัญเร่งด่วนเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รวมทั้งนโยบายสำคัญเร่งด่วนเกี่ยวกับการลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องขังคดียาเสพติด โดยการกำหนดแนวทางการดำเนินการ ตั้งแต่การลดจำนวนผู้กระทำผิดที่จะเข้าสู่ระบบกระบวนการยุติธรรม และการคืนคนดีสู่สังคม เพื่อไม่ให้เกิดคนเหล่านั้นกลับไปกระทำผิดซ้ำ ประกอบกับในปัจจุบันมีคดีที่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ประมาณ 150,000 คดี/ปี ซึ่งจำเป็นต้องเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูแบบควบคุมตัว ประมาณ 50,000 ราย/ปี ซึ่งกรมคุมประพฤติ มีศักยภาพ ในการรองรับผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูแบบควบคุมตัวเพียง 20,000/ปี

กรมคุมประพฤติ ในฐานะหน่วยงานหลัก ในการคุมประพฤติผู้กระทำผิด จึงรับนโยบายดังกล่าวมา ดำเนินงาน โดยมุ่งเน้นการลดจำนวนผู้กระทำผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่าย จัดให้มีการแก้ไขปัญหายาเสพติดระบบสมัครใจในรูปแบบค่าย “ศูนย์ขวัญแผ่นดิน” ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหายาเสพติด ภายใต้การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในรูปแบบค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ด้วยการช่วยเหลือ พัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การฝึกทักษะด้านการประกอบอาชีพ รวมทั้งมีโปรแกรมคืนคนดีสู่สังคมที่จะเป็นกลไกในการติดตามดูแล สงเคราะห์และให้ความช่วยเหลือผู้เสพผู้ติดยาเสพติด ให้สามารถปรับตัว อยู่ร่วมกับชุมชนและสังคมได้อย่างมีคุณค่าโดยไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

ทั้งนี้เพื่อให้การขยายผลแนวคิดค่าย “ศูนย์ขวัญแผ่นดิน” มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กรมคุมประพฤติ จึงได้บูรณาการการดำเนินงานร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ส.ภาค 6 และศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดนครสวรรค์ (ศอ.ปส.จ.นว.) จัดทำ “โครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563” ขึ้น เพื่อให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ สังคมไทยปลอดภัยจากยาเสพติด ประชาชนทั่วไปสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข และมีคุณค่าต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างวิทยากรแกนนำในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การดำเนินงานร่วมกัน สร้างเครือข่าย/คณะทำงานบริหารจัดการข้อมูล และวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้ม ปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่
2. เพื่อกำหนดแผนการจัดทำค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง
3. เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการข้อมูลค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง
4. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานและนิเทศการติดตามงานค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง

ผลที่จะได้รับ

1. ทีมวิทยากรแกนนำพื้นที่ 5 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง มีองค์ความรู้และเกิดความเข้าใจในการวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้มปัญหาเสพติดผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่
2. มีแผนการจัดทำค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง
3. มีแนวทางการบริหารจัดการข้อมูลค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง
4. มีแผนการประเมินผลการดำเนินงานและนิเทศการติดตามงานค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน ในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง

โครงการพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีกิจกรรมภายใต้โครงการ ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมพัฒนาศักยภาพวิทยากรแกนนำและขยายผลการแก้ไขปัญหาเสพติดในรูปแบบค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ระหว่างวันที่ 20 พฤศจิกายน – 2 ธันวาคม 2562 ณ กองพันทหารช่างที่ 4 ค่ายจिरประวัติ จังหวัดนครสวรรค์ มีผู้ผ่านการอบรมจาก 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก สุโขทัย พิษณุโลก พิจิตร จำนวน 38 คน

กิจกรรมที่ 2 การจัดกิจกรรมศูนย์ขวัญแผ่นดิน ดังนี้

1. กิจกรรมศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ ระหว่างวันที่ 21 พฤศจิกายน – 2 ธันวาคม 2562 ณ กองพันทหารช่างที่ 4 ค่ายจिरประวัติ จังหวัดนครสวรรค์ มีผู้ติดผู้เสพยาเสพติดเข้าร่วม จำนวน 200 คน
2. กิจกรรมศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดสุโขทัย ระหว่างวันที่ 6 – 17 มกราคม 2563 ณ อาคารชวนชมมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสุโขทัย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย มีผู้ติดผู้เสพยาเสพติดเข้าร่วม จำนวน 108 คน
3. กิจกรรมศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดพิจิตร ระหว่างวันที่ 16–27 มกราคม 2563 ณ ศาลาปฏิบัติธรรมภูวานาเฉลิมขวัญ วัดพร้าว อำเภอโพธิ์ทะเล จังหวัดพิจิตร มีผู้ติดผู้เสพยาเสพติดเข้าร่วม จำนวน 125 คน
4. กิจกรรมศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดพิษณุโลก ระหว่างวันที่ 20–31 มกราคม 2563 ณ กองพันทหารปืนใหญ่ที่ 104 กรมทหารปืนใหญ่ที่ 4 ค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ จังหวัดพิษณุโลก มีผู้ติดผู้เสพยาเสพติดเข้าร่วม จำนวน 111 คน
5. กิจกรรมศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดตาก ระหว่างวันที่ 20–31 มกราคม 2563 ณ หน่วยฝึกทหารใหม่ มณฑลทหารบกที่ 310 ค่ายชิรปราการ จังหวัดตาก มีผู้ติดผู้เสพยาเสพติดเข้าร่วม จำนวน 128 คน

กิจกรรมที่ 3 การคืนคนดีสู่สังคม ดังนี้

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างกลไกการคืนคนดีสู่สังคมที่มีประสิทธิภาพ ระหว่างวันที่ 26–27 ธันวาคม 2562 ณ โรงแรมไม้หอมรีสอร์ท อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 85 คน
2. การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทบทวนกลไกการคืนคนดีสู่สังคม ระหว่างวันที่ 6–7 มีนาคม 2563 ณ โรงแรมไม้หอมรีสอร์ท อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีผู้เข้าร่วมจำนวน 60 คน

กิจกรรมที่ 4 การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานศูนย์ขวัญแผ่นดิน วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2563 ณ ห้องประชุมสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดพิษณุโลก มีผู้เข้าร่วม จำนวน 25 คน
จากการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการทั้งหมด สามารถสรุปผลการดำเนินงานในภาพรวมได้ดังนี้

- การจัดกิจกรรมศูนย์ขวัญแผ่นดิน

ตารางแสดงข้อมูลผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน

จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ	สุโขทัย	พิจิตร	นครสวรรค์	พิษณุโลก	ตาก	รวม	เปอร์เซ็นต์
ชาย	93	107	191	113	116	620	92.40
หญิง	15	18	10	-	8	51	7.60
รวม	108	125	201	113	124	671	100.00
ยาเสพติดที่เคยใช้	สุโขทัย	พิจิตร	นครสวรรค์	พิษณุโลก	ตาก	รวม	เปอร์เซ็นต์
บุหรี	51	82	121	61	74	389	26.53
สุรา	36	61	52	50	54	253	17.26
ยาบ้า	91	113	187	100	118	609	41.54
กาว	1	5	5	1	-	12	0.82
กัญชา	4	19	31	6	7	67	4.57
ไอซ์	6	47	57	6	8	124	8.46
อื่น ๆ	1	5	5	1	-	12	0.82
รวม	190	332	458	225	261	1,466	100.00
การศึกษาสูงสุดของผู้เข้าร่วมโครงการ	สุโขทัย	พิจิตร	นครสวรรค์	พิษณุโลก	ตาก	รวม	เปอร์เซ็นต์
ไม่มีการศึกษา	-	1	4	2	6	13	1.97
ประถมศึกษา	44	36	99	41	43	263	39.85
มัธยมศึกษาตอนต้น	40	48	57	39	47	231	35.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย	13	24	28	16	22	103	15.61
ปวช./ปวส.	7	11	4	7	3	32	4.85
ปริญญาตรี/เทียบเท่า	1	2	-	4	1	8	1.21
ไม่ระบุ	-	-	9	1	-	10	1.52
รวม	105	122	201	110	122	660	100.00
ช่วงอายุของผู้เข้าร่วมโครงการ	สุโขทัย	พิจิตร	นครสวรรค์	พิษณุโลก	ตาก	รวม	เปอร์เซ็นต์
ต่ำกว่า 18 ปี	2	-	28	3	3	36	5.57
18 - 36 ปี	58	81	118	71	63	391	62.46
37 - 52 ปี	33	29	50	28	40	180	28.75
53 - 71 ปี	4	2	6	4	3	19	3.04
มากกว่า 71 ปี	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ระบุ	-	-	-	-	-	-	-
รวม	97	112	202	106	109	626	100.00

ความต้องการช่วยเหลือด้านต่างๆ	สุโขทัย	พิจิตร	นครสวรรค์	พิษณุโลก	ตาก	รวม	เปอร์เซ็นต์
ความต้องการอาชีพ	79	131	178	89	100	577	56.29
ทุน	31	15	47	19	32	144	14.05
ที่อยู่	4	5	6	1	2	18	1.76
การศึกษา	31	91	41	78	45	286	27.90
รวม	145	242	272	187	179	1,025	100.00
ศาสนา	สุโขทัย	พิจิตร	นครสวรรค์	พิษณุโลก	ตาก	รวม	เปอร์เซ็นต์
พุทธ	108	124	201	113	124	670	99.85
คริสต์	-	1	-	-	-	1	0.15
อิสลาม	-	-	-	-	-	-	-
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ระบุ	-	-	-	-	-	-	-
รวม	108	125	201	113	124	671	100.00
สัญชาติ	สุโขทัย	พิจิตร	นครสวรรค์	พิษณุโลก	ตาก	รวม	เปอร์เซ็นต์
ไทย	108	125	201	113	124	671	100.00
จีน	-	-	-	-	-	-	-
ประเทศอาเซียน	-	-	-	-	-	-	-
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ระบุ	-	-	-	-	-	-	-
รวม	108	125	201	113	124	671	100.00
สถานภาพ	สุโขทัย	พิจิตร	นครสวรรค์	พิษณุโลก	ตาก	รวม	เปอร์เซ็นต์
โสด	59	73	117	73	70	392	60.49
สมรส	27	26	39	32	33	157	24.23
แยกกันอยู่	4	12	11	2	4	33	5.09
หย่า	4	4	3	2	8	21	3.24
หม้าย	2	-	-	-	-	2	0.31
อื่นๆระบุ	3	2	10	-	8	23	3.55
ไม่ระบุ	3	1	14	1	1	20	3.09
รวม	102	114	194	110	124	648	100.00
อาชีพ	สุโขทัย	พิจิตร	นครสวรรค์	พิษณุโลก	ตาก	รวม	เปอร์เซ็นต์
ว่างงาน	8	14	11	13	18	64	13.25
รับจ้าง	32	24	15	31	17	119	24.64
รับจ้างรายวัน	26	24	3	36	36	125	25.88
พนักงานโรงงาน	-	-	-	-	-	-	-
พนักงานบริษัทเอกชน	-	1	-	1	-	2	0.41

อาชีพ	สุโขทัย	พิจิตร	นครสวรรค์	พิษณุโลก	ตาก	รวม	เปอร์เซ็นต์
พนักงานขับรถยนต์/เรือ	1		2	-	2	5	1.04
รัฐวิสาหกิจ	-	3	-	2	-	5	1.04
ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ	-		-	1	-	1	0.21
ทหาร/ตำรวจ	-		-	-	1	1	0.21
การค้าขาย	5	12	1	4	7	29	6.00
เกษตรกร	26	17	4	21	40	108	22.36
นักบวช	-	-	-	-	-	-	-
นักเรียน/นักศึกษา	2	1	5	1	2	11	2.28
อื่นๆระบุ	-	7	1	1	1	10	2.07
ไม่ระบุ	-	2	1	-	-	3	0.62
รวม	100	105	43	75	124	483	100.00
ยาเสพติดหลักที่ใช้ก่อนเข้าสู่ศูนย์ช่วยเหลือผู้ติดยา	สุโขทัย	พิจิตร	นครสวรรค์	พิษณุโลก	ตาก	รวม	เปอร์เซ็นต์
ประเภทที่ 1 ยาบ้า	95	71	182	85	114	547	84.41
ประเภทที่ 2 ไอซ์	6	9	24	9	3	51	7.87
ประเภทที่ 3 สุรา	4	4	4		-	12	1.85
ประเภทที่ 4 กัญชา	2	1	7	1	3	14	2.16
ประเภทที่ 5 บุหรี่	2	2	6	4	4	18	2.78
ประเภทที่ 6 กาว				1	-	1	0.15
ประเภทที่ 7 อื่นๆ	1	2	1	1	-	5	0.77
รวมทั้งสิ้น	110	89	224	101	124	648	100.00
บุคคลในครอบครัวที่ติดยาเสพติด	สุโขทัย	พิจิตร	นครสวรรค์	พิษณุโลก	ตาก	รวม	เปอร์เซ็นต์
บิดา	1	2	4	1	1	9	28.13
มารดา	-	-	3	-	-	3	9.38
พี่	1	1	3	-	1	6	18.75
น้อง	2	2	5	-	3	12	37.50
อื่นๆระบุ	-	-	2	-	-	2	6.25
รวม	4	5	17	1	5	32	100.00
เหตุผลที่มาเข้าสู่ศูนย์ช่วยเหลือผู้ติดยา	สุโขทัย	พิจิตร	นครสวรรค์	พิษณุโลก	ตาก	รวม	เปอร์เซ็นต์
สมัครใจมาด้วยตัวเอง	44	65	94	34	49	286	42.62
สมัครใจยินยอมตามมาตรการกวดขันทางกฎหมาย/ประกาศ 108/คำสั่ง	10	7	45	6	5	73	10.88
สมัครใจระหว่างรอการพิจารณาของศาลเยาวชนฯ	-	-	-	4	-	4	0.60

เหตุผลที่มาเข้าสู่ศูนย์ขวัญ	สุโขทัย	พิจิตร	นครสวรรค์	พิษณุโลก	ตาก	รวม	เปอร์เซ็นต์
สมัครใจตามประมวลกฎหมายอาญา ม.56 (คุมความประพฤติ)	42	44	-	58	66	210	31.30
ครอบครัวจัดส่งมา	1	-	2	-	-	3	0.45
ผู้นำชุมชนจัดส่งมา	-	1	10	1	-	11	1.64
ประชาสังคมหมู่บ้าน	-	-	-	-	--	-	-
หน่วยราชการแนะนำ	7	1	21	5	3	37	5.51
อื่นๆ ระบุ	4	7	29	6	1	47	7.00
รวมทั้งสิ้น	108	125	201	113	124	671	100.00
ประวัติคดีอาญา	สุโขทัย	พิจิตร	นครสวรรค์	พิษณุโลก	ตาก	รวม	เปอร์เซ็นต์
มีคดีความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ยาเสพติด/สารระเหย	35	83	63	59	115	355	90.56
มี คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต	2	1	4	3	-	10	2.55
มี คดีความผิดต่อร่างกาย	-	1	-	-	-	1	0.26
คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	4	1	4	1	1	11	2.81
คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ	1	-	1	2	1	5	1.28
คดีความผิดที่เป็นภัยอันตรายต่อประชาชน	-	-	1	-	-	1	0.26
อื่นๆ ระบุ	5	-	-	1	3	9	2.30
รวม	47	86	73	6	120	392	100.00

กรมคุมประพฤติดำเนินการจัดกิจกรรมศูนย์ขวัญแผ่นดิน จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ สุโขทัย พิจิตร นครสวรรค์ พิษณุโลก และตาก มีผู้ติดผู้เสพยาเสพติดเข้าร่วมโครงการ จำนวน 671 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เพศของผู้เข้าร่วมโครงการศูนย์ขวัญแผ่นดิน เป็นเพศชาย ร้อยละ 92.40 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 7.60
2. ยาเสพติดที่ผู้เข้าร่วมโครงการศูนย์ขวัญแผ่นดินเคยใช้ ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เคยใช้ยาบ้า คิดเป็นร้อยละ 41.54 รองลงมาเคยใช้บุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 26.53 และเคยใช้กาวน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.82
3. การศึกษาสูงสุดของผู้เข้าร่วมโครงการศูนย์ขวัญแผ่นดิน ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 39.85 รองลงมาสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 35.00 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.21
4. ช่วงอายุของผู้เข้าร่วมโครงการศูนย์ขวัญแผ่นดิน ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ อายุ 18-36 ปี คิดเป็นร้อยละ 62.46 รองลงมาอายุ 37-52 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.75 และอายุ 53.71 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.04
5. ความต้องการความช่วยเหลือด้านต่างๆ ของผู้เข้าร่วมโครงการศูนย์ขวัญแผ่นดิน ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ ต้องการความช่วยเหลือด้านอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 56.29 รองลงมาต้องการความช่วยเหลือด้านการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 27.90 และต้องการความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.76

6. ศาสนาของผู้เข้าร่วมโครงการศูนย์ขวัญแผ่นดิน ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 99.85 รองลงมานับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.15

7. สัญชาติของผู้เข้าร่วมโครงการศูนย์ขวัญแผ่นดิน ผู้เข้าร่วมโครงการทุกคนมีสัญชาติไทย คิดเป็นร้อยละ 100.00

8. สถานภาพของผู้เข้าร่วมโครงการศูนย์ขวัญแผ่นดิน ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นโสด คิดเป็นร้อยละ 60.49 รองลงมา มีสถานะสมรส คิดเป็นร้อยละ 24.23 ส่วนที่น้อยที่สุดคือเป็นหม้าย คิดเป็นร้อยละ 0.31

9. อาชีพของผู้เข้าร่วมโครงการศูนย์ขวัญแผ่นดิน ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างรายวัน คิดเป็นร้อยละ 25.88 รองลงมา มีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 24.64 ส่วนที่น้อยที่สุดมีอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานของรัฐและทหาร/ตำรวจ คิดเป็นร้อยละ 0.21

10. ยาเสพติดหลักที่ใช้ก่อนเข้าร่วมโครงการศูนย์ขวัญแผ่นดิน ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เสพยาบ้าเป็นหลักก่อนเข้าร่วมโครงการศูนย์ขวัญ คิดเป็นร้อยละ 84.41 รองลงมา เสพยาไอซ์ คิดเป็นร้อยละ 7.87 ส่วนที่น้อยที่สุดคือดมกาว คิดเป็นร้อยละ 0.15

11. บุคคลในครอบครัวของผู้เข้าร่วมโครงการศูนย์ขวัญแผ่นดินที่เคยติดยาเสพติด ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีน้องเคยติดยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมา มีบิดาเคยติดยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 28.13

12. เหตุผลที่เข้าร่วมโครงการศูนย์ขวัญแผ่นดิน ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่สมัครใจมาเข้าร่วมด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 42.62 รองลงมา สมัครใจเข้าร่วมตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 ส่วนที่น้อยที่สุดคือมาเข้าร่วมเพราะประชาคมหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 0

13. ประวัติคดีอาญาของผู้เข้าร่วมโครงการศูนย์ขวัญแผ่นดิน ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีประวัติคดีความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ยาเสพติด/สารระเหย คิดเป็นร้อยละ 90.56 รองลงมา มีประวัติคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต คิดเป็นร้อยละ 2.55 ส่วนที่น้อยที่สุดเคยมีประวัติคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและความผิดที่เป็นภัยอันตรายต่อประชาชน คิดเป็นร้อยละ 0.26

- การติดตามผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน

ตารางแสดงข้อมูลการติดตามผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน

รายการ	สุโขทัย		พิจิตร		พิษณุโลก		ตาก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ติดตาม										
พนักงานคุมประพฤติ	82	100.00	159	100.00	90	96.77	99	96.12	430	98.40
อาสาสมัครคุมประพฤติ	-	-	-	-	3	3.23	4	3.88	7	1.60
อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	82	100.00	159	100.00	93	100.00	103	100.00	437	100.00

รายการ	สุโขทัย		พิจิตร		พิษณุโลก		ตาก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การสื่อสารและความสัมพันธ์กับ คนในครอบครัว										
ดีขึ้น	105	88.98	165	98.21	90	98.90	90	93.75	450	95.14
แย่ลง	13	11.02	3	1.79	1	1.10	6	6.25	23	4.86
รวม	118	100.00	168	100.00	91	100.00	96	100.00	473	100.00
เพื่อนที่คบหาเป็นเพื่อนกลุ่มใด										
เพื่อนในหมู่บ้าน	76	77.55	100	61.35	60	75.95	55	69.62	291	69.45
เพื่อนที่เรียน	1	1.02	17	10.43	5	6.33	3	3.80	26	6.21
เพื่อนที่ทำงาน	9	9.18	32	19.36	13	16.46	15	18.99	69	16.47
เพื่อนที่ถูกคุมประพฤติ	1	1.02	6	3.68	-	-	1	1.27	8	1.91
เพื่อนจากค่ายบำบัด	11	11.22	8	4.91	1	1.27	5	6.33	25	5.97
รวม	98	100.00	163	100.00	79	100.00	79	100.00	419	100.00
ความพึงพอใจต่อการ เปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างไร										
มากที่สุด	30	25.00	44	55.70	20	21.05	-	-	94	31.97
มาก	48	40.00	33	41.77	61	64.21	-	-	142	48.30
ปานกลาง	31	25.83	2	2.53	13	13.68	-	-	46	15.65
น้อย	9	7.50	-	-	1	1.05	-	-	10	3.40
น้อยที่สุด	2	1.67	-	-	-	-	-	-	2	0.68
รวม	120	100.00	79	100.00	95	100.00	-	-	294	100.00
ยังเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้โทษอีกหรือไม่										
ยังคงเกี่ยวข้อง	28	24.56	9	11.11	12	13.19	-	-	49	17.13
ไม่เกี่ยวข้อง	86	75.44	72	88.89	79	86.81	-	-	237	82.87
รวม	114	100.00	81	100.00	91	100.00	-	-	286	100.00
ก่อนเข้าค่ายประกอบอาชีพใด										
ประกอบอาชีพ	81	65.85	154	88.51	76	80.00	75	78.13	386	79.10
กำลังศึกษา	1	0.81	1	0.57	2	2.11	-	-	4	0.82
ไม่เป็นกิจจะลักษณะ	13	10.57	3	1.72	9	9.47	12	12.50	37	7.58
ว่างงาน	28	22.76	16	9.20	8	8.42	9	9.38	61	12.50
รวม	123	100.00	174	100.00	95	100.00	96	100.00	488	100.00

รายการ	สุโขทัย		พิจิตร		พิษณุโลก		ตาก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
หลังเข้าค่ายประกอบอาชีพใด										
คงเดิม	96	80.67	154	91.12	62	68.13	76	75.25	312	82.32
เปลี่ยนแปลง	23	19.33	15	8.88	29	31.87	25	24.75	67	17.68
รวม	119	100.00	169	100.00	91	100.00	101	100.00	379	100.00
ความประสงค์ให้สำนักงานคุมประพฤติช่วยเหลือด้านใด										
สุขภาพ/ร่างกาย	9	11.84	1	2.44	5	9.62	1	4.55	16	3.45
พฤติกรรม	27	35.53	15	36.59	18	34.62	6	27.27	113	24.41
อาชีพ/ฝึกอาชีพ	32	42.11	17	41.46	24	46.15	9	40.91	260	56.16
ปัจจัยในการดำรงชีวิต	8	10.53	8	19.51	5	9.62	6	27.27	74	15.98
รวม	76	100.00	41	100.00	52	100.00	22	100.00	463	100.00

รายการ	สุโขทัย		พิจิตร		พิษณุโลก		ตาก		นครสวรรค์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความประสงค์ให้สำนักงานคุมประพฤติช่วยเหลือด้านใด												
สุขภาพ/ร่างกาย	9	11.84	1	2.44	5	9.62	1	4.55	-	-	16	3.45
พฤติกรรม	27	35.53	15	36.59	18	34.62	6	27.27	47	17.28	113	24.41
อาชีพ/ฝึกอาชีพ	32	42.11	17	41.46	24	46.15	9	40.91	178	65.44	260	56.16
ปัจจัยในการดำรงชีวิต	8	10.53	8	19.51	5	9.62	6	27.27	47	17.28	74	15.98
รวม	76	100.00	41	100.00	52	100.00	22	100.00	272	100.00	463	100.00

กรมคุมประพฤติดำเนินการติดตามผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ สุโขทัย พิจิตร พิษณุโลก ตาก และนครสวรรค์ จำนวน 774 คน แบ่งเป็นผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดสุโขทัย จำนวน 125 คน ผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดพิจิตร จำนวน 177 คน ผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 96 คน ผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดตาก จำนวน 104 คน และผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 272 คน โดยมีผลการติดตามดังนี้

1. ผู้ติดตาม มีผู้ติดตามผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน จำนวน 437 คน แบ่งเป็นพนักงานคุมประพฤติ 430 คน คิดเป็นร้อยละ 98.40 เป็นอาสาสมัครคุมประพฤติ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.60

2. การสื่อสารและความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว หลังผ่านกระบวนการค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน พบว่า ผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินมีการสื่อสารและความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวดีขึ้น ร้อยละ 95.14 มีเพียงร้อยละ 4.86 ที่มีการสื่อสารและความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวแย่ลง

3. เพื่อนที่คบหาเป็นเพื่อนกลุ่มใด จากการผู้ติดตามผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินมีเพื่อนในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 69.45 รองลงมามีเพื่อนที่ทำงาน 16.47 โดยมีเพื่อนที่ถูกคุมประพฤติน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.91

4. ความพึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างไร ผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 48.30 รองลงมามีความพึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.97 และมีความพึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.68

5. ยังเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษอีกหรือไม่ หลังผ่านกระบวนการค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน พบว่าผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน ร้อยละ 82.87 ไม่ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีเพียงร้อยละ 17.13 ที่ยังเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

6. อาชีพก่อนเข้าค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน ผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.10 มีการประกอบอาชีพ มีเพียงร้อยละ 12.50 ที่ว่างงาน

7. อาชีพหลังเข้าค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน ผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินส่วนใหญ่ยังคงมีอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 82.32 มีเพียงร้อยละ 17.68 ที่มีเปลี่ยนแปลง

8. ความประสงค์ให้สำนักงานคุมประพฤติช่วยเหลือด้านใด ผู้ผ่านค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดินส่วนใหญ่มีความประสงค์ให้สำนักงานคุมประพฤติช่วยเหลือด้านอาชีพ/ฝึกอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 56.16 รองลงมาต้องการความช่วยเหลือเรื่องพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ 24.41 โดยมีต้องการความช่วยเหลือเรื่องสุขภาพ/ร่างกายน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.45

- การคืนคนดีสู่สังคม

กรมคุมประพฤติดำเนินการจัดกิจกรรมการคืนคนดีสู่สังคม 2 ครั้ง ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างกลไกการคืนคนดีสู่สังคมที่มีประสิทธิภาพ และการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทบทวนกลไกการคืนคนดีสู่สังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านกิจกรรมกลุ่มระหว่างวิทยากรแกนนำของจังหวัดน่าน ร้อยละ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดตาก จังหวัดสุโขทัย จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดพิจิตร เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการคืนคนดีสู่สังคม โดยมีการสรุปประเด็นในการถอดบทเรียน ดังนี้

1. สถานการณ์ปัญหาเสพติดในพื้นที่ พบว่า ในพื้นที่จังหวัดน่าน ร้อยละ 5 จังหวัด ยังมีการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยสังเกตจากปริมาณคดียาเสพติดที่เข้าสู่สำนักงานคุมประพฤติเทียบระหว่างเดือนมกราคม ปี 2562 กับเดือนมกราคม ปี 2563 มีปริมาณคดีที่เพิ่มขึ้น ในพื้นที่ต่างๆ มีผู้เสพยาเสพติดที่หันกลับไปเสพยา รวมทั้งการมีผู้เสพยา รายใหม่ที่มีช่วงอายุกว้างขึ้น กล่าวคือผู้เสพยากลุ่มอายุน้อยมีอายุน้อยลง ขณะที่ผู้เสพยากลุ่มอายุมากมีอายุสูงขึ้น เนื่องราคายาเสพติดลดลง จากเดิมยาบ้าเม็ดละ 200 บาท ปัจจุบันราคา เม็ดละ 20-50 บาท ส่วนในเขตเมืองราคา เม็ดละ 100 บาท โดยราคาที่ลดลงจากอดีต เพราะมีผู้จำหน่ายมากกว่าผู้เสพ ทำให้เกิดการแข่งขันทางราคาของผู้จำหน่าย และนำเข้าของสารเคมีที่เป็นส่วนประกอบจากประเทศเพื่อนบ้านผ่านจากจังหวัดชายแดน อีกทั้งช่องทางการจำหน่ายการติดต่อสื่อสารซื้อ/ขายและนัดส่งมอบง่ายสะดวกมากขึ้น ผ่านช่องทางออนไลน์และขนส่งโดยบริษัทขนส่งเอกชน ซึ่งรวดเร็วและสามารถเข้าถึงผู้เสพยามากขึ้น วิธีการจำหน่ายเป็นรูปแบบขายเชื่อหรือขายส่งทำให้สามารถซื้อก่อนชำระเงินภายหลัง หรือซื้อปริมาณมากในราคาส่ง หรือการให้ทดลองใช้ยาฟรีในกลุ่มผู้เสพยาใหม่ รวมทั้งการนิยมใช้ยาไอซ์มากขึ้น เพราะยาเมทมีออกฤทธิ์ลดลง และการเกิดยาเสพติดชนิดใหม่ คือ ยาบ้าที่มีส่วนผสมของไอซ์มีลักษณะวิบวับ เรียกว่า “ยาฝรั่งฝรั่ง”

2. การดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐ มีการจับกุมผู้เสพ/ผู้ค้าอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ทั้ง 5 จังหวัด แต่เนื่องจากมีการแพร่ระบาดอย่างหนักในพื้นที่ จึงส่งผลให้ยังมีปริมาณผู้เสพ/ผู้ค้ายังมีปริมาณที่คงที่

2.1 การดำเนินงานระดับจังหวัด

2.2.1 ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัยได้รับการจัดสรรงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมี การสรรหาผู้เสพทุกหมู่บ้านและชุมชน เพื่อเข้าสู่ค่ายกิจกรรมค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

2.2.2 ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกมีการดำเนินงานตามพิษณุโลกโมเดล ท่างไกลยาเสพติด มีมาตรการในการปิดกวดบ้านปลอดยาเสพติดและมาตรการหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็ง ดำเนินการจับกุมคดียาเสพติด ส่งผลให้มีจำนวนผู้ที่ถูกจับเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งมีการตรวจปัสสาวะเจ้าหน้าที่รัฐ/โรงเรียน/สถานประกอบการ

2.2 การดำเนินงานระดับหน่วยงาน

2.2.1 อาสาสมัครชุมชน ออกตรวจพื้นที่เฝ้าระวังปัญหายาเสพติดและจับกุมผู้กระทำความผิดซื้อขายยาเสพติด ตามที่มีคำสั่งของจังหวัด มอบหมายให้ตรวจสอบในพื้นที่ที่ได้รับการร้องเรียนว่ามีปัญหาเสพติด

2.2.2 อาสาสมัครชุมชน ออกตรวจปัสสาวะร่วมกับฝ่ายปกครองเพื่อคัดกรองและส่งต่อเข้ารับ การบำบัดแบบสมัครใจ แจ้งเบาะแสการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแก่เจ้าพนักงานตำรวจ

2.2.3 เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ออกตรวจปัสสาวะร่วมกับปกครองและคุมประพฤติ เพื่อคัดกรอง และส่งต่อบำบัดแบบสมัครใจ ติดตามเยี่ยมบ้านผู้ผ่านการบำบัดสมัครใจ ประสานส่งต่อช่วยเหลือ/สงเคราะห์ตาม สภาพปัญหา พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดกับกลุ่มเสี่ยงและประชาชนทั่วไป

2.2.4 คุมประพฤติ นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้กระทำความผิด ยาเสพติดในชุมชน ผ่านหน่วยงานศูนย์ยุติธรรมและศูนย์ประสานงานอาสาสมัครคุมประพฤติ

2.2.5 เจ้าหน้าที่ทางปกครอง ออกตรวจในเขตพื้นที่และตรวจขนส่งพัสดุภัณฑ์ของ บริษัทเอกชนเป็นประจำทุกเดือน

2.3 ปัญหาที่พบของการดำเนินงานเจ้าหน้าที่รัฐ

2.3.1 คนในพื้นที่ที่ทราบเบาะแสเกิดความหวาดกลัวต่อชีวิต หากต้องแจ้งความ

2.3.2 การตรวจจับตั้งด่านอย่างเข้มงวด ต้องควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.3 มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ จึงมีการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ควรมีรูปแบบการทำงานในทิศทางเดียวกัน

3. ความสำเร็จต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมการจัดกิจกรรมค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน

จากการสอบถามผลที่เกิดขึ้นกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละพื้นที่ในติดตามผลหลังเข้าร่วมกิจกรรม สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

3.1 ด้านสุขภาพ ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมสามารถสังเกตได้จากสุขภาพกายและจิตดีขึ้น เนื่องจากการหยุดใช้ยาระหว่างที่อยู่ในค่าย

3.2 ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว มีการรายงานถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น เนื่องจากผู้เข้าอบรมมีเหตุผล มีการสื่อสารที่ดีขึ้น อารมณ์เย็น ไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว มีรับผิดชอบมากขึ้นต่อครอบครัวโดยการช่วยเหลือครอบครัวหารายได้และช่วยเหลืองานบ้าน

สำหรับในครอบครัวที่มีส่วนร่วมในกิจกรรม ผู้ปกครองมีความเข้าใจลูกที่เสพยามากขึ้น มีการให้ โอกาสความเชื่อใจในครอบครัว

3.3 ด้านอาชีพ มีการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพก่อนเข้าสู่ค่ายศูนย์ขวัญฯ โดยสำรวจความต้องการและความสนใจของสมาชิกก่อนจัดกิจกรรมค่าย ซึ่งได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานในพื้นที่สำหรับการ

ฝึกอาชีพ โดยการฝึกอาชีพได้นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้ บางส่วนได้นำกลับไปใช้ เช่น การปลูกผักสวนครัว เลี้ยงหมูนา ช่างยนต์ เป็นต้น ซึ่งทำให้ทักษะทางวิชาชีพมากขึ้น และสามารถนำไปปรับใช้ในครอบครัวเกษตรกร

นอกจากนี้ มีการส่งเสริมด้านการศึกษาหรือการสงเคราะห์ด้านทุนประกอบอาชีพหรือโครงการที่รองรับในการจ้างงานของหน่วยงานรัฐสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น ผู้ที่อยู่ในความดูแลของกรมคุมประพฤติเข้าร่วมโครงการคืนคนดีสู่สังคม ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดสมัครเข้าร่วมกับโครงการ To Be Number 1 เป็นต้น ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีการรายงานการหยุดใช้ยาและกลับไปประกอบอาชีพเดิมหรือกลับไปศึกษาต่อแต่อย่างไรก็ตาม ผู้ผ่านค่ายบางส่วนยังมีอาชีพไม่มั่นคง ซึ่งต้องมีการให้ช่วยเหลือต่างๆ เช่น การให้ทุนประกอบอาชีพ การหางานจากสถานประกอบการในพื้นที่ เป็นต้น ต่อไป

3.4 ด้านความสัมพันธ์ชุมชน ในบางค่ายมีการประชาสัมพันธ์ในการเป็นอาสาสมัครในชุมชนมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางส่วนสมัครเป็นอาสาและเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาต่างๆ อาทิ การสมัครเป็นอาสาสำรองเยาวชนอาสา ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน อาสาสมัครทหารพราน

4. บริหารจัดการค่ายฯ ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

4.1 การเตรียมความพร้อมก่อนการจัดกิจกรรม ควรเตรียมความพร้อม 360 องศา ได้แก่ หัวหน้าส่วนที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ จังหวัด พื้นที่ ตำบล ชุมชนและครอบครัว

4.1.1 หน่วยงานราชการและเครือข่ายประชาชน

1) การให้หน่วยงานรับผิดชอบมีการจัดประชุมในหน่วยงานเพื่อรับทราบและสนับสนุน โดยให้ผู้อำนวยการ/หน่วยงานมีส่วนในการบริหารจัดการและมอบหมายงาน บริหารจัดการ อัตรากำลังอย่างเหมาะสมไม่ให้กระทบกับงานหลัก และประสานงานกับหน่วยงานส่วนราชการอื่นสำหรับให้เจ้าหน้าที่สามารถทำงานแบบบูรณาการในพื้นที่ได้ ทั้งนี้อาจจะตั้งเป็นคณะกรรมการในการขับเคลื่อนนโยบายและคณะทำงานในการปฏิบัติงานในพื้นที่

2) การทำงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ สาธารณสุข คุมประพฤติ อาสาสมัครชุมชน มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้มีชัดเจน อาจจะจัดให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้การช่วยเหลือด้านสุขภาพร่างกายหรือการปฐมพยาบาล คุมประพฤติควบคุมและดูแลกระบวนการจัดทำค่ายฯ และอาสาสมัครชุมชนมีการได้รับความรู้และเป็นพี่เลี้ยงประจำค่ายฯ ทั้งนี้ ให้มีการมอบหมายหัวหน้าค่ายฯ ในการบริหารกิจกรรมในภาพรวม

3) วิทยากรประจำค่ายฯ ต้องมีการเตรียมความพร้อมในทีม ได้แก่ การเลือกพื้นที่จัดกิจกรรม ซึ่งควรเป็นพื้นที่แบบปิด คัดเลือกวิทยากรหลักและเสริมโดยมีการให้ความรู้หรืออบรมเพิ่มเติมตามความเหมาะสมหรือจัดให้มีการอบรมวิทยากรตัวคูณ ทั้งนี้ วิทยากรอาจจะเป็นการใช้วิธีการร่วมกัน โดยเป็นการเวียนงานสำหรับการเรียนรู้งานในแต่ละพื้นที่ เพื่อนำมาปรับใช้ในการทำกิจกรรม

4) การร่วมกันค้นหากลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยยึดถือหลักการค้นหาผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องมีความสมัครใจหรือสอดคล้องกับปัญหาของผู้เข้าร่วมกิจกรรม อาจจะมีการสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมควบคู่ไปด้วย โดยการค้นหาผู้เข้าร่วมกิจกรรมวิธีการขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

- หากเป็นเงื่อนไขในการคุมประพฤติ ให้หน่วยงานกับที่เกี่ยวข้องในการกำหนดเป็นเงื่อนไขในการคุมความประพฤติ

- หากเป็นผู้ที่เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่คณะอนุกรรมการฯ มีคำวินิจฉัยฯ ให้เสนอเป็นเงื่อนไขการเข้ารับการบำบัด

- หากเป็นประชาชนทั่วไป ประชาสัมพันธ์และสร้างความรู้ความเข้าใจสมัครใจ หรือสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายฯ

5) สำรวจแหล่งที่ให้การช่วยเหลือด้านต่างๆ ในพื้นที่และศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

4.1.2 การเตรียมความพร้อมของหน่วยงานสนับสนุน

1) กรณีที่เป็นพื้นที่แบบเปิด จัดให้มีการประสานงานในพื้นที่จากเครือข่ายประชาชน และหน่วยงานราชการ ในการเฝ้าระวังดูแลความปลอดภัยโดยรอบระหว่างการจัดกิจกรรม

2) ประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ในการ การเตรียมความพร้อมและการบริหาร กลไกความช่วยเหลือร่วมมือภาคประชาชน

3) การจัดให้ฐานข้อมูลกลไกภาคประชาชนและหน่วยงานรัฐ ใช้สำหรับกลไก การติดตามในชุมชน ได้แก่ อาสาสมัครคุมประพฤติ พัฒนาสังคมและมนุษย์ ศูนย์ยุติธรรมชุมชน/เครือข่าย เทศบาลตำบลนครแม่สอด ผู้นำชุมชน ตัวแทนเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน

4.2 ระหว่างจัดทำกิจกรรม

4.2.1 การคัดกรองผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ คัดกรองการเจ็บป่วยโรคประจำตัว อาการทาง จิต และจัดให้มีการทำแบบคัดกรอง 14 ข้อ หรือตามแบบที่กำหนด ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อการวางแผนการ พัฒนาตนเองหลังเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งสอบถามความสนใจในด้านอาชีพ เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะ อาชีพให้ตรงกับความต้องการผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ทั้งนี้ หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมฯ เกินเป้าหมายที่กำหนด ให้จัดลำดับความสำคัญ การ เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ผู้ที่มีคำสั่งศาล/คณะอนุกรรมการฯ ให้เข้าร่วมกิจกรรมค่ายฯ ผู้ที่มีไม่สามารรถเลิกยาได้ ด้วยตนเอง/มีความเสี่ยงสูงในการใช้ยาเสพติดหรือผู้ที่ไม่ม่มีแผนค่ายยาเสพติดอื่นรองรับ

4.2.2 การชี้แจงกฎบ้านตามหลัก ๕ ข้อ ได้แก่ ไม่ทำโทษ ไม่ตัดผม ห้ามทะเลาะกัน ให้ เกียรติผู้หญิง และกินข้าวให้พร้อมกันหมด/ห้ามดื่มสุราของมีนเมาและใช้ยาเสพติด

4.2.3 การสร้างแรงจูงใจให้กับสมาชิกและดูแลช่วยเหลือเพื่อนสมาชิก พร้อมทั้งสร้างความเชื่อ ใจและไว้ใจระหว่างสมาชิกและพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม (พี่เลี้ยงประจำกลุ่มต้องอยู่ตลอดระยะเวลากิจกรรม)

4.2.4 หลังเสร็จสิ้นกิจกรรมในวัน ให้มีการประชุมทีมวิทยากรและผู้เลี้ยงดูแลค่ายฯ เพื่อ ทบทวนการทำงาน วางแผน แก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นและปรับปรุงตามความเหมาะสมของผู้เข้าร่วม กิจกรรม

4.2.5 ระยะเวลาทำกิจกรรมจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่สามารถให้คำปรึกษา ในกรณีที่เกิด ความเครียดหรือความกังวล หรือมีผู้ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ทั้งนี้ อาจจะเป็นชั่วโมงให้คำแนะนำเรื่องอาชีพ พร้อมทั้งแนะนำแหล่งการเข้าถึงข้อมูลต่างๆ เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมค่ายฯ

4.2.6 การจัดให้มีกิจกรรมการเชื่อมต่อกับกลไกชุมชน โดยจัดกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน

4.2.7 เมื่อสิ้นสุดกิจกรรม ให้มีการสรุปผลการดำเนินกิจกรรม เพื่อเป็นการทบทวนการจัด กิจกรรมในภาพรวม และนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมครั้งถัดไป

4.3 หลังจัดทำกิจกรรม

4.3.1 มีการประชุมเพื่อจัดเตรียมแผนการติดตามในชุมชน ทั้งนี้ มีเป้าหมาย 7 ครั้ง ใน 1 ปี หรือ ตามแนวทางที่กำหนด โดยวิธีการลงพื้นที่สอบถามญาติหรือบุคคลใกล้ชิดหรือผู้นำชุมชน ทั้งนี้อาจจะแต่งตั้ง คณะทำงานฯ เพื่อติดตามและรายงานผล

4.3.2 การติดตามสมาชิกตามแผนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและให้ครอบครัวของสมาชิกมี ส่วนร่วมในแผนฯ

4.3.3 ส่งเสริมให้สมาชิกค้าฯ เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในชุมชน

4.3.4 ติดตามช่วยเหลือ สงเคราะห์สมาชิกค้าฯ ให้สามารถดูแลและช่วยเหลือตนเองได้
อาจจะส่งเสริมด้านการศึกษาหรือด้านอาชีพ

4.3.5 การติดตามผลการเข้าร่วมกิจกรรม ต้องเป็นการประเมินให้ครบทุกมิติ ได้แก่ ทักษะส่วนบุคคล สัมพันธภาพภายในครอบครัว การศึกษาหรืออาชีพ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อหรืออุปสรรคต่อการกลับไปเสพซ้ำ

4.3.6 หากยังมีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด อาจจะแนะนำ/สนับสนุนให้สมาชิกค้าฯ เข้าร่วมกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดอื่น ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน เช่น การบำบัดโดยชุมชนเป็นศูนย์กลาง (Community based treatment - CBTx) หรือส่งต่อบำบัดเข้าสู่โรงพยาบาลตามโปรแกรมผู้ป่วยนอกพร้อมทั้งให้กลไกชุมชนติดตามในพื้นที่ควบคู่ไปด้วย

5. บทบาทกลไกชุมชนและการติดตามในพื้นที่ เพื่อเป็นการดูแลส่งเสริมในเรื่องการติดตามดูแลป้องกันการหวนกลับไปเสพซ้ำและสามารถพึ่งตนเองได้

5.1 การติดตามในพื้นที่สามารถดำเนินการได้โดยประสานข้อมูลไปยังโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ผู้นำชุมชนหรือกลไกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการติดตามในพื้นที่ เช่น อาสาสมัครคุมประพฤติ ผู้นำชุมชน แกนนำ To Be Number 1 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พนักงานคุมประพฤติ เครือข่ายยุติธรรมชุมชน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) เป็นต้น โดยเน้นการดูแลช่วยเหลือและให้กำลังใจ

5.2 ให้ผู้ที่ติดตามในพื้นที่สอบถามติดตามผลกับบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสมาชิก เพื่อติดตามพฤติกรรมอีกทางหนึ่ง เช่น นายจ้ง ครอบครัว เป็นต้น

6. แหล่งที่ให้ความช่วยเหลือของกลไกชุมชน

6.1 บทบาทกองทุนแม่ของแผ่นดิน กองทุนแม่มีบทบาทในการแก้ไขปัญหายาเสพติด เน้นในการเชิงป้องกันในพื้นที่ ส่งเสริมและพัฒนาชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดชุมชนสีขาว ซึ่งจากการจัดกิจกรรมในครั้งที่ผ่านมา ยังไม่มีสมาชิกค้าฯ เข้ารับความช่วยเหลือจากกองทุนแม่ฯ เพื่อให้สมาชิกค้าฯ ไร้ทราบหรือเข้าถึงกองทุนแม่ฯ ควรมีการดำเนินงาน ดังนี้

6.1.1 ศึกษากองทุนแม่ฯ ในพื้นที่ที่ดูแล เนื่องจากบางพื้นที่ไม่ได้รับจัดสรรกองทุนแม่ฯ เพื่อหาข้อมูลของแหล่งการช่วยเหลืออื่นที่รองรับในพื้นที่

6.1.2 การทำความเข้าใจเรื่องของหลักเกณฑ์กองทุนแม่ฯ เพื่อสามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่สมาชิก โดยการประสานคณะกรรมการกองทุนแม่ฯ พื้นที่ เพื่อทราบเป้าหมายของการใช้กองทุนแม่ฯ ในแต่ละพื้นที่ หากกองทุนแม่ฯ ไม่รองรับการช่วยเหลือสมาชิกค้าฯ ให้ทำการค้นหาแหล่งการช่วยเหลือเป็นการรองรับ

6.1.3 ให้หัวหน้าหน่วยงานราชการประสานความร่วมมือไปยังคณะกรรมการฯ กองทุนแม่ฯ เพื่อทำความเข้าใจให้ทราบถึงสมาชิกค้าฯ ที่อาจจะขอรับการสนับสนุนจากกองทุนแม่ฯ

6.1.4 ประชาสัมพันธ์ และวิธีการเข้าถึงกองทุนแม่ฯ แก่สมาชิกค้าฯ

7. ปัญหาอุปสรรคที่พบการจากจัดกิจกรรม

7.1 ด้านบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน มีประเด็นต่างๆ ดังนี้

7.1.1 ผู้ปฏิบัติงานขาดความเข้าใจ จึงควรมีวิธีการหรือหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน รวมถึงการจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยงในกรณีปัญหาที่อาจจะเกิดในแต่ละกระบวนการ จัดทำเป็นหลักสูตรที่ชัดเจน ทั้งนี้ ควรมีระยะเวลาการในเตรียมกิจกรรมอย่างน้อย 1-3 เดือน

7.1.2 บุคลากรไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรมค่ายฯ เนื่องจากกิจกรรมค่ายฯ มีระยะเวลา 12 วัน และจำเป็นต้องมีพี่เลี้ยงประจำกลุ่มตลอดระยะเวลาค่ายฯ ดังนั้น ควรขอความร่วมมือการกลไกชุมชนที่มีความสนใจเป็นผู้สนับสนุนในการจัดกิจกรรมค่ายฯ ในบางสำนักงานคุมประพฤติได้มีการให้อาสาสมัครคุมประพฤติเข้าร่วมเป็นพี่เลี้ยงในกิจกรรมค่ายฯ หรือควรมีการจัดชุดผู้ปฏิบัติงานเป็นการเฉพาะ

7.1.3 วิทยากรไม่เพียงพอ เนื่องจากบางสำนักงานได้รับการอบรมวิทยากรจำนวนจำกัด จึงทำให้การขาดแคลนวิทยากรในบางวิชา แก้ไขได้โดยการหมุนเวียนวิทยากรจากจังหวัดอื่นๆ หรือการขอความร่วมมือจากอาสาสมัครในพื้นที่

7.2 วัสดุอุปกรณ์และสิ่งสนับสนุนอื่นๆ

7.2.1 ขาดอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น ชุดตรวจปัสสาวะ ชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้น เป็นต้น ซึ่งอาจจะขอความอนุเคราะห์สนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

7.2.2 การมีการประเมินโครงการอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งต้องมีการประมวลผลจากเอกสารที่ได้รับต้องใช้เวลา จึงควรมีการจัดทำระบบสารสนเทศที่รองรับกับการทำงานในพื้นที่

7.3 การติดตามในพื้นที่

7.3.1 ระยะเวลาการติดตามผลหลังจากจัดกิจกรรม ระหว่างที่ถอดบทเรียนนั้น คือ ประมาณ 1 เดือน ซึ่งอาจจะได้ผลการประเมินกิจกรรมไม่ครบถ้วน ควรจัดให้มีระยะเวลาการติดตามผลที่ชัดเจนและมีรูปแบบที่เหมาะสม

7.3.2 ขาดการรองรับของกลไกติดตามในพื้นที่ เนื่องจากค่ายฯ เป็นโครงการใหม่ ในบางพื้นที่ ทำให้ไม่มีกลไกการติดตามในพื้นที่ที่รองรับ จึงควรสร้างการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ ต่อไป

7.4 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมค่ายฯ

7.4.1 การไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม ควรมีการทำความเข้าใจและสร้างแรงจูงใจก่อนเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมค่ายฯ เพื่อการควบคุมไม่ให้เกิดการต่อต้านการทำกิจกรรม ทั้งนี้ ต้องสร้างความเข้าใจด้วยการชี้แจงเป็นรายบุคคลด้วยการประชุมครูวิทยากรครูพี่เลี้ยงเพื่อประเมินสถานการณ์ความเสี่ยง โดยการใช้มิติที่ประชุมในแต่ละครั้งที่เกิดปัญหาหารือวางดำเนินการอบรม

7.4.2 ปัญหาครอบครัวของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เนื่องจากผู้เข้าค่ายฯ บางส่วนมีปัญหาครอบครัว เช่น ครอบครัวแตกแยก วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม บุคคลในครอบครัวเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งควรมีการนำครอบครัวมามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูฯ ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ ให้กำลังใจและสร้างการยอมรับ โดยการสร้างทักษะการสื่อสารและให้คำปรึกษาตามความเหมาะสม

7.4.3 ความกังวลจากบุคคลใกล้ชิดเรื่องรายได้ ต้องการคัดกรองกลุ่มเป้าหมายอย่างแน่ชัด เพื่อไม่ได้รับผลกระทบกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม หรือการแนะนำการช่วยเหลือที่สามารถทดแทนกิจกรรมค่ายฯ

7.5 ความคิดเห็นต่อค่ายศูนย์ขวัญแผ่นดิน

7.5.1 ขาดความเชื่อมั่นว่าสมาชิกจะเลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ จึงควรทำความเข้าใจกับบุคคลใกล้ชิดถึงเกี่ยวกับลักษณะของผู้ใช้ยาเสพติด และอาจจะนำสมาชิกที่ประสบความสำเร็จเป็นส่วนช่วยสร้างความเชื่อมั่นของการเข้าร่วมกิจกรรม

7.5.2 ชุมชนไม่ทราบถึงศูนย์ขวัญฯ ควรมีการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ถึงโครงการและการยอมรับสมาชิกศูนย์ฯ